Algemene Beschouwingen / Kadernota 2026

Intro

De Kadernota 2026, de opmaat naar de begroting. En dat in de week dat de NAVO top in Den Haag plaatsvond, een “spectacular success”. Maar dat deed me ook wel weer even beseffen wat een voorrecht het is om te kunnen leven in vrede, vrijheid en democratie. Iets dat mede mogelijk is door datzelfde bondgenootschap. Een bondgenootschap waar je intern soms verschillende opvattingen kunt hebben, maar waar je uiteindelijk moet samenwerken om het gewenste resultaat te kunnen halen. Het lijkt wel een gemeenteraad.

En ik realiseerde mij ook, dat wij hier in Nederland in een van de mooiste landen op aarde wonen. En in dat land hebben wij dan ook nog eens het geluk dat we in een van de mooiste gemeenten mogen wonen, Soest. Letterlijk het hart van Nederland. Een beetje rechts van het midden, waar vaak de mooiste dingen gebeuren.

En als je kijkt naar de financiële positie van Soest, dan doen we het ook daar goed ten opzichte van andere gemeenten, mede door het, en ik citeer mevrouw Wegman “prudente financiële beleid” dat we hebben gevoerd.

Zag het er bij de bespreking van de perspectiefnota eerder dit jaar nog een stuk minder florissant uit, inmiddels weten we dat het positieve resultaat van 2024, en de extra gelden die toch nog vanuit het Rijk gaan komen, er voor zorgen dat wij voor 2026 en de twee jaren daarna zeer waarschijnlijk een sluitende begroting kunnen laten zien.

Stelpost Onderuitputting

Maar ik heb ook goed geluisterd naar alle partijen in het debat over de jaarstukken vorige week. Er is een brede wens om ‘meer realistisch te begroten’, onder eigenlijk alle partijen.

En daarom komen wij vandaag ook met een oplossing hoe we dat in de komende begroting zouden kunnen gaan doen: met behulp van de zogenaamde: Stelpost Onderuitputting.

Dat is een beetje een technisch instrument, dus laat me dat wat verder toelichten.
Allereerst, wat is onderuitputting? Onderuitputting is dat je minder geld

hebt uitgegeven, dan dat je oorspronkelijk had begroot. Dat kan bijvoorbeeld komen, omdat er vertraging in een bepaald project is, of omdat je geen personeel hebt kunnen vinden om het project uit te voeren.

Als je nu elk jaar opnieuw onderuitputting hebt, kun je daarover een gemiddelde berekenen en bij het opstellen van de begroting alvast een stelpost opnemen voor onderuitputting, waardoor het uiteindelijke begrotingssaldo een meer realistisch beeld zal vormen. Dat is iets wat bij de Rijksoverheid ook al gebeurt, maar bij gemeenten, door de eigen gemeentelijke begrotingsspelregels niet mogelijk was.

Nu is er recent in de Tweede Kamer een motie aangenomen, die door VVD en D66 was ingediend, die dit ook voor gemeenten mogelijk gaat maken. Om zo tot een meer realistische begroting te komen. Deze motie is vrijwel unaniem aangenomen, alleen de PVV stemde tegen. In Amersfoort en in Eindhoven is men hier inmiddels mee aan het experimenteren, ook na moties vanuit de gemeenteraad die hiertoe opriepen. Onze fractie zal dus gaan komen met een motie die het College vraagt om uit te zoeken of wij in onze begroting ook een stelpost onderuitputting kunnen gaan opnemen, om zo te komen tot een meer realistisch begrotingssaldo en hierover in gesprek te gaan met de provincie, de financieel toezichthouder van de gemeente.

Stelpost “autonome groei zorgkosten”

In de kadernota is ook een andere stelpost te vinden, bij het Sociaal Domein, en wel een stelpost van €300.000 voor “autonome groei zorgkosten”, structureel geld.
Ik citeer: “We zien dat de zorgkosten nog altijd toenemen, deels het gevolg van autonome groei, deels het gevolg van prijsstijgingen. We voorzien dat deze stijgende zorgkosten niet geheel kunnen worden opgevangen binnen het huidige budgettaire kader. We ramen hiervoor een stelpost van €300.000.”

Dat vindt mijn fractie geen goed idee.
Ten eerste, de onderbouwing van het bedrag ontbreekt, welke zorgkosten gaat het dan om? Hoe groot is die autonome groei dan? Welke prijsstijgingen hebben we het hier precies over? En “We voorzien dat deze stijgende zorgkosten niet geheel kunnen worden opgevangen binnen het huidige budgettaire kader.” Waarom niet? In de begroting zit juist al een

stelpost om loon- en prijsstijgingen op te vangen, dus volgens ons is dat juist wel zo.
Daarnaast hebben we als gemeente de ambitie om binnen het Sociaal Domein meer gaan sturen op doelstellingen en resultaten. Dit proces loopt nog. Misschien gaan we wel heel veel taken schrappen, omdat de resultaten niet bijdragen aan de doelstellingen, dus hoe kun je dan al stellen dat dit niet zou kunnen worden opgevangen binnen het huidige budgettaire kader?
En tot slot hebben we ook nog de Algemene Reserve om onverwachte tegenslagen op te vangen, daar is deze immers voor bedoeld. En de stand van de Algemene Reserve is nu niet bepaald laag te noemen. Het is dus wel heel erg voorbarig om nu ook al een Stelpost autonome groei zorgkosten op te nemen. Dat is geen prudentieel beleid, dat is een soort driedubbel prudentieel beleid. En dan bij de behandeling van de jaarstukken gaan we allemaal weer mopperen dat er niet realistisch begroot is. Dat gaan we dus niet doen wat ons betreft.
Onze fractie zal dus met een amendement komen om deze passage te schrappen uit de kadernota.

Tot slot

Dan tot slot valt op dat er in de Kadernota toch best vaak om extra geld wordt gevraagd. We zijn blij met de extra investeringen in Veiligheid, zoals bijvoorbeeld de wet Bibob, de aanpak van zorgfraude, IT & Cyber Security en het vergroten van de Weerbaarheid en Veerkracht van de gemeente in geval van crises.

Maar toch, €10.000 hier, €15.000 daar, alles bij elkaar telt het toch wel weer op tot forse bedragen. Om nog maar te zwijgen over de grote hoeveelheid p.m. posten die nog in de Kadernota staan.

We willen nu niet op al die individuele posten ingaan, maar we hebben wel een suggestie aan het College: hoe mooi zou het zijn als we in de Begroting en in de Kadernota van volgend jaar ook een paragraaf kunnen opnemen met een lijstje met punten om de Lasten voor onze inwoners te verlagen?

Resumerend

Resumerend. Het gaat hartstikke goed met Soest, ook financieel. Zeker als je dit vergelijkt met veel andere gemeenten.

Wij zullen komen met een motie om de optie voor een “Stelpost Onderuitputting” te onderzoeken en met een amendement om de stelpost “autonome groei zorgkosten” te schrappen.

Wij gaan er vanuit dat als deze worden aangenomen, wij kunnen instemmen met het vaststellen van de Kadernota 2026 en de hierin opgenomen richtinggevende voorstellen en uitgangspunten richting de Begroting 2026-2029.